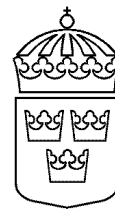

Försvarsutskottets yttrande

1996/97:FöU3y

Svenskt deltagande i fredsstyrka efter IFOR

1996/97
FöU3y

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har berett försvarsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1996/97:54 Svenskt deltagande i fredsstyrka efter IFOR i Bosnien-Hercegovina, jämte tillhörande motioner.

Regeringen

Den 15 december 1995 medgav riksdagen att Sverige ställde en väpnad styrka till förfogande som ett bidrag till den multinationella fredsstyrkan IFOR. IFOR:s uppdrag har varit att medverka till genomförandet av den fredsöverenskommelse för Bosnien-Hercegovina som undertecknades i Paris den 14 december 1995.

Under år 1996 har IFOR som mest omfattat ca 60 000 man från såväl NATO- som icke-NATO-medlemmar, bl.a. Ryssland. Det svenska deltagandet i IFOR uppgår för närvarande till ca 840 man.

Frågan om en förnyad insats efter det att IFOR:s mandat går ut har diskuterats bland de truppbidragande länderna sedan en tid tillbaka. Det förväntas att FN:s säkerhetsråd under december 1996 antar en resolution vari medlemsstaterna ges mandat att upprätta en ny multinationell fredsstyrka efter IFOR med uppgift att medverka till det fortsatta genomförandet av fredsöverenskommelsen för Bosnien-Hercegovina.

Fredsstyrkan beräknas uppgå till ca 25 000–30 000 personer och väntas alltså leddas av NATO. Förberedelserna för ett svenskt deltagande i den nya fredsstyrkan har redan inletts bl.a. genom kontakter med NATO, FN och de stater som förväntas ingå i styrkan. En reducerad nordisk-polsk brigad, inkluderande en svensk bataljon, skall enligt planerna även i fortsättningen ingå i en amerikansk division. En lettisk kontingent planeras tjänstgöra tillsammans med den svenska bataljonen under delar av år 1997. Det svenska deltagandet – i form av en reducerad bataljon – skall även fortsättningsvis utgöra en del av Försvarsmaktens utlandsstyrka. Det är av stor vikt att fredsstyrkan efter IFOR kan påbörja sitt uppdrag i omedelbar anslutning till att den nuvarande IFOR-styrkans mandat upphör.

Regeringen har beräknat kostnaden för det svenska deltagandet om högst 510 personer för år 1997 till högst 399 miljoner kronor. Kostnaden per soldat blir lägre i fredsstyrkan *efter* IFOR jämfört med den nuvarande då uppgifter-

na gör att förbandets beväpning och utrustning kan göra lättare och mindre kostnadskrävande. I beloppet ingår kostnader för att återställa den medförda materielen i stridsdugligt skick. Kostnader för avveckling, återtransport och för eventuella haverier ingår inte. Om kostnaden för insatsen under 1997 i övrigt överstiger den beslutade nivån på 399 miljoner kronor anser regeringen att detta skall finansieras genom överföring av medel från anslaget A 1 Försvarsmakten.

Motionerna

Moderata samlingspartiet stöder i kommittémotion 1996/97:U7 helhjärtat förslaget i sakfrågan. Däremot är förslaget att kostnader utöver de beräknade skall finansieras från anslaget A 1 Försvarsmakten helt oacceptabelt. Motionärerna motsätter sig att de internationella insatserna tillåts urholka försvaret genom att föra över medel på det sätt som regeringen föreslår.

Folkpartiet liberalerna ställer sig i kommittémotion 1996/97:U9 bakom regeringens förslag om ett bemyndigande att ställa svensk trupp till förfogande för en fortsatt internationell fredsstyrka i Bosnien-Hercegovina. De finner det emellertid inte självklart att det svenska bidraget måste reduceras i samma omfattning som hela den internationella fredsstyrkan. Det svenska truppbidraget måste kunna anpassas till större krav. Sverige bör kunna ställa upp med en styrka av större omfattning än vad som nu föreslås. Smärre kostnadsökningar utöver de beräknade 399 miljoner kronorna bör kunna finansieras av anslaget A 1 Försvarsmakten. Om det blir väsentliga kostnadsökningar förutsätts att regeringen återkommer till riksdagen med förslag till finansiering.

I *motion 1996/97:U8* av Jan Jennehag och Eva Zetterberg (v) framhålls att staten har ett ansvar för att villkoren vid kontraktstecknandet fullföljs från statens sida, för att inte skapa problem i olika avseenden för den enskilde arbetstagaren. Vidare framhåller motionärerna att det översynsarbete om personskadeskyddet som pågår i regeringskansliet måste forceras. Anställda i utlandsstyrkan måste få uppleva trygghet i sin verksamhet som kan innebära risker för liv och lem.

I *motion 1996/97:U6* av Bodil Francke Ohlsson m.fl. (mp) krävs bl.a. att Sverige skall ges insyn i och inflytande över den politiska och militära planeringen av insatsen, och det praktiska genomförandet av denna, samt permanent medverkan i fredsstyrkans stab.

Försvarsutskottet

Sverige har en lång och omfattande erfarenhet från medverkan i internationella fredsbevarande operationer. Sverige har lämnat omfattande bidrag till fredssträngningarna i f.d. Jugoslavien genom att bidra bl.a. med militär trupp dels till FN:s operationer, dels till IFOR. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att de svenska insatserna utgjort viktiga bidrag till fredsprocessen. De svenska insatserna inom IFOR har rönt uppskattning.

En fortsatt medverkan ligger helt i linje med riksdagens beslut om att medverkan i fredsfrämjande internationella och humanitära insatser, är en av Försvarsmaktens huvuduppgifter. Utskottet delar därför regeringens och motionärernas uppfattning om att starka skäl talar för en fortsatt medverkan i den nu aktuella fredsstyrkan. Fredsstyrkans omfattning kommer sannolikt att reduceras från maximalt ca 60 000 man inom IFOR till ca 25 000–30 000 man. Den svenska styrkan behöver därför inte vara fullt lika omfattande som den för närvarande är inom IFOR. En reduktion av Sveriges medverkan till att omfatta högst 510 personer kan därför vara lämplig. Den multinationella styrkan reduceras sannolikt i betydligt större omfattning än den svenska. Sverige tar därmed sin andel av ansvaret för fredsanssträngningarna i f.d. Jugoslavien.

Bataljonen organiseras för att, förutom patrullering, även genomföra ammunition- och minröjning. Den kommer, enligt regeringen, att vid behov kunna tillgripa militära tvångsmedel som går utöver strikt självförsvar med stöd av en kommande resolution av FN:s säkerhetsråd (FN-stadgan kapitel VII). Utskottet har intet att invända mot bataljonens föreslagna fortsatta uppgifter, mandat och omfattning.

I *motion 1996/97:U8 (v)* tas upp frågor som rör anställningsvillkoren och personskadeskyddet för anställda i utlandsstyrkan. När det gäller anställningsvillkoren ankommer det på regeringen, eller den regeringen utser, att utforma dessa. Något särskilt uttalande från riksdagens sida behövs inte. Utskottet delar motionärernas syn på behovet av ett gediget personskadeskydd för anställda i utlandsstyrkan. Utskottet – som nyligen behandlat frågan – har erfarit att frågan bereds i regeringskansliet. Det är angeläget att arbetet sker skyndsamt. I avvaktan på ett ställningstagande av regeringen bör något ytterligare uttalande inte göras från riksdagens sida.

I *motion 1996/97:U6 (mp)* krävs bl.a. ett svenskt inflytande i planering och genomförande av insatsen.

Genom sin militära insats kommer Sverige även fortsättningsvis att ges god insyn i och inflytande över både den politiska och militära planeringen och operationens genomförande, bland annat genom permanent medverkan i fredsstyrkans olika ledningsorgan. Detta skall enligt utskottet ses även i ett vidare försvars- och säkerhetspolitiskt perspektiv. Motionärernas önskemål tillgodoses därmed.

Moderata samlingspartiet och *Folkpartiet liberalerna* tar båda upp frågan om hur eventuella merkostnader för styrkan skall finansieras. Försvarsutskottet har föreslagit riksdagen (bet. 1996/97:FöU1) att på ramanslaget A 2 Fredsfrämjande truppinsatser – inom utgiftsramen Totalförsvar – anvisa 472,5 miljoner kronor för år 1997. Den av regeringen redovisade kostnadsuppskattningen 399 miljoner kronor för den nu aktuella insatsen under nästa budgetår rymms sålunda väl inom anslagsbeloppet. Regeringen begär att få omfördela medel från ramanslaget A 1 Försvarsmakten om kostnaderna för insatsen överskrider de beräknade.

Regeringens möjligheter att överskrida av riksdagen anvisade ramanslag regleras bl.a. i den nyligen antagna lagen om statsbudgeten. Villkoren för detta preciseras ytterligare i 1997 års budgetproposition. Möjligheterna för regeringen att överskrida anvisade ramanslag omgärdas av restriktivitet.

Utskottet bedömer att det finns goda förutsättningar att avgöra om ytterligare anslagsmedel behöver tillföras anslaget under det kommande budgetåret. Enligt utskottets mening behöver något särskilt bemyndigande att överskrida ramanslaget inte lämnas i det nu aktuella fallet. Om regeringen bedömer att ytterligare medel behöver anvisas ramanslaget A 2 Fredsfrämjande truppinsatser under budgetåret 1997 – t.ex. till följd av att Sveriges truppmedverkan i Bosnien-Hercegovina fördyras och inte kan lösas genom omprioriteringar inom anslaget – anser utskottet att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till tilläggsbudget.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört torde motionärernas önskemål i huvudsak tillgodoses, varför de inte bör bifallas av riksdagen.

Stockholm den 5 december 1996

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Britt Bohlin (s), Iréne Vestlund (s), Christer Skoog (s), Sven Lundberg (s), Henrik Landerholm (m), Karin Wegestål (s), Ola Rask (s), My Persson (m), Lennart Rohdin (fp), Birgitta Gidblom (s), Jan Jennehag (v), Håkan Juholt (s), Olle Lindström (m), Annika Nordgren (mp) och Åke Carnerö (kd).

Avvikande meningar

Lennart Rohdin (fp) anser:

Den internationella fredsstyrkan IFOR i Bosnien-Hercegovina visade sig snabbt framgångsrik i ansträngningarna att uppnå de militära målen i Daytonöverenskommelsen. Den civila fredsprocessen har däremot mycket långt kvar innan målen i fredsuppgörelsen kan förverkligas. Jag välkomnar därför det kommande beslutet av FN:s säkerhetsråd att ge mandat till en fortsatt internationell fredsstyrka under NATO:s ledning efter det att mandatet för IFOR löper ut den 20 december. Det kommer att vara av avgörande betydelse för möjligheterna att på allvar förverkliga de civila målen i fredsuppgörelsen. Folkpartiet liberalerna ställer sig därför bakom regeringens förslag om ett bemyndigande att ställa svensk trupp till förfogande för en fortsatt internationell fredsstyrka i Bosnien-Hercegovina.

Den kommande fredsstyrkan förväntas tydligen bli i storleksordningen ungefär hälften av den nuvarande IFOR-styrkan. Jag finner det inte självklart att minskningen av fredsstyrkan måste ske proportionellt i förhållande till deltagandet i IFOR. Europas stater har ett större ansvar för fred och säkerhet i Europa, och man bör visa förståelse för om USA nu skulle ha uppfattningen att de europeiska staterna bör bära huvudansvaret för den fortsatta fredsstyrkan. Det kan också komma att påverka det svenska bidragets omfång, vilket

därför måste kunna anpassas till de krav som kan komma att ställas i de kommande förhandlingarna. Detta bör regeringen ges till känna.

1996/97:FöU3y

Jan Jennehag (v) anser:

Jag är medveten om att anställningsvillkoren för personal i utlandsstyrkan ligger inom regeringens ansvarsområde. Detta hindrar inte att riksdagen kan ha synpunkter på effekter av nuvarande ordning, t.ex. för möjligheterna att rekrytera personal med god kompetens. Jag menar att ett uttalande från riksdagen hade varit lämpligt.

